

امام کاظم (ع) و مبارزه با افکار الحادی در حوزه فرهنگ

امام کاظم علیه السلام برای جلوگیری از نفوذ افکار الحادی در اسلام مبین و پاسخگویی به نیازهای فکری و اعتقادی پیروان خود، محور فعالیت‌های خویش را بر کارهای فرهنگی متمرکز کرد.

امام کاظم علیه السلام برای جلوگیری از نفوذ افکار الحادی در اسلام مبین و پاسخگویی به نیازهای فکری و اعتقادی پیروان خود، محور فعالیت‌های خویش را بر کارهای فرهنگی متمرکز کرد.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه فارس، در بیست و پنجم ماه رجب سال 183 هجری شمسی در زندان هارون الرشید بزرگ‌مردی جرعه شهادت را نوشید که از سلسله راستین امامت و هدایت بود که تاریخ کمتر کسی را با چنین ویژگی‌های شخصیتی سراغ دارد، او که با رشادتی بی‌نظیر، به استبداد زمانه‌اش «نه» گفت، چرا که از سلاله پاک حسین (ع) بود و زیر بار ظلم و جور نمی‌رفت و «هیئات منا الذلة» را به تمام معنا اجرا کرد.

نفوذ معنوی، فضیلت بی‌کران، شخصیت ممتاز و تقوای شگفت از صفات ویژه «موسی بن جعفر» بود که موجبات تحقیر شخصیت پوشالی آنها را فراهم می‌کرد، عباسیان بد صفت که نمی‌توانستند، وجود مبارک باب‌الحوائج را که یکی از نمونه‌های با ارزش جانبازی و ایثار در راه پیشرفت آرمان‌های والای اسلامی بود، برتابند، این سوره مهر و صبر را به شهادت رساندند.

امام موسی کاظم علیه السلام که پس از شهادت جانگداز امام صادق علیه السلام در سن 20 سالگی عهده‌دار وظیفه خطیر امامت و هدایت امت در یکی از بحرانی‌ترین دوران‌ها شد، در دوران 35 ساله امامت خود که با اوج قدرت حکومت بنی‌عباس و هم‌زمان با چهار تن از حاکمان مستبد عباسی به نام‌های «منصور دوانیقی»، «مهدی عباسی»، «هادی عباسی» و «هارون الرشید» بود، با توجه به شرایط زمانی و حساس هر یک از آنها، وظیفه سنگین امامت و هدایت امت را به بهترین شکل ممکن انجام می‌دادند.

اگر چه با حوادث سهمگین و خونینی همچون واقعه «فخ» و شهادت مظلومانه گروهی از آل علی علیه السلام روبه‌رو شدند، ولی لحظه‌ای از وظیفه خطیر خود کوتاهی نکردند و تلاش خود را در تبلیغ دین اسلام و گسترش فرهنگ آن، تبیین و تشریح معارف و احکام الهی، پرورش شاگردان دینی و علمی در تمام عرصه‌ها، مبارزه با حاکمان جور و ستم و غاصبان خلافت، شکستن قدرت شیطانی آنها در میدان‌های مختلف، تربیت یاران مدیر و مدبر و خودساخته و نفوذ دادن آنان در مراکز حساس حکومتی تا مرز وزارت و استانداری برای خنثی‌سازی نقشه‌های مخرب بنی‌عباس و کمک به مظلومان و محرومان، دفاع از حریم شیعیان به نحو احسن انجام می‌دادند.

این در حالی است که امام به گونه‌ای عمل می‌کرد که دستگاه مستبد بنی‌عباس هیچ‌گاه نتوانست به سرخشی از اقدامات امام علیه السلام توسط جاسوسان خود دست یابد و امام در همه زمینه‌ها موفق و کارآمد به پیش می‌رفت و در اوج اقتدار معنوی و اجتماعی قرار داشت، به گونه‌ای که نگاه کل جهان اسلام متوجه ایشان بود.

* فعالیت‌های سیاسی امام کاظم (ع)

شرایط سیاسی دوران امامت امام کاظم علیه السلام یکی از سخت‌ترین دوران سیاسی امامان معصوم بود، چرا که دو تن از مقتدرترین سلاطین بنی‌عباس (منصور و هارون) و دو تن از جبارترین آنان (مهدی و هادی) آن زمان حکومت می‌کردند، ویژگی دیگر پراکندگی و اختلافی بود که در میان نیروهای خودی بر سر مسأله امامت پدید آمده بود، ادعای امامت دروغین برادر بزرگ‌ترش، «عبدالله افطح» بود که گروهی را به دنبال خود کشید و فرقه «فطحیه» به همین ترتیب شکل گرفت، هر چند که با برخورد روشنگرانه‌ی امام، عبدالله با شکست روبرو شد و یا روبرو شدن با فرقه‌هایی دیگر نظیر «اسماعیلیه» و «ناووسییه».

* فعالیت‌های فرهنگی امام کاظم (ع)

امام کاظم علیه السلام با توجه به شرایط سیاسی حکام بنی‌عباس صلاح ندید، دست به اقدام سیاسی حاد بزند و آشکارا با آنها به ستیز برخیزد؛ با اولویت قرار دادن رهبری و ارشاد علمی و فکری دانشگاه جعفری، فرهنگ گسترده اسلامی را با آرا و نظریات خود پربارتر ساخت.

پیگیری نهضت فرهنگی در آن شرایط نسبت به دیگر اقدام‌ها از چند جهت، اولویت و فوریت داشت؛ کار عظیم و عمیق فرهنگی که امام سجاد و امام باقر علیهما السلام شروع کرده بودند و امام صادق علیه السلام در حوزه گسترده‌تری مطرح کرده بود، رها کردن این حرکت از سوی امام کاظم علیه السلام و امامان پس از آن حضرت موجب هدر رفتن تلاش‌های امامان پیشین می‌شد.

در آن شرایط، خطر نفوذ فرهنگ‌های بیگانه در قلمرو فرهنگ اسلام ناب، خطری جدی و ویرانگر اصول و مبانی اعتقادی امت مسلمان بود. امام کاظم علیه السلام برای جلوگیری از نفوذ افکار الحادی در حوزه فرهنگی اسلام و پاسخگویی به نیازهای فکری و اعتقادی پیروان خود، محور فعالیت‌های خویش را بر روی کارهای فرهنگی متمرکز کرد، امام هفتم با احاطه گسترده به اصول و مبانی مکتب و

آگاهی از نیازمندی‌های جامعه، مجموعه ارزشمندی از احکام و معارف اسلامی در زمینه‌های مختلف را از خود به یادگار گذاشته است. سرانجام هارون الرشید که پس از اعمال ترفندهای گوناگون نتوانست بر امام پیروز شود و حتی در ترور شخصیتی امام نیز موفق بیرون نیامد، به شهادت حضرت توسط خرمای زهرآلود مبادرت کرد، در این زمان دستگاه حکومتی هارون الرشید سعی فراوانی برای مخفی نگه داشتن شهادت امام کاظم علیه‌السلام انجام دادند، تلاش گسترده‌ای که برای عادی جلوه‌دادن مرگ حضرت، نشانه از جایگاه رفیع اجتماعی امام داشت.